

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ 320.7 ล้านไร่ หรือประมาณ 513,115.02 ตารางกิโลเมตร ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยมีความหลากหลาย ตั้งแต่ชายฝั่งทะเล ที่ราบลุ่มแม่น้ำ ที่ราบสูงจนถึงภูเขาสูงชันที่มีความสูงถึง 2,500 เมตรจากระดับน้ำทะเล มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งที่เกิดของป่าไม้หลายประเภท ได้แก่ ป่าชายเลน ป่าพรุ ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าดิบ และป่าสนเขา ในอดีตประเทศไทยมีพื้นที่ป่ามากกว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่ประเทศ ดังเห็นได้จากในปี พ.ศ.2504 ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ 273,629 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 53.33 แต่ปัจจุบันพื้นที่ป่าไม้ได้ลดลงเป็นจำนวนมาก จากข้อมูลของกรมป่าไม้ (2551) ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าเหลือเพียงร้อยละ 33.44 หรือประมาณ 172,185.28 ตารางกิโลเมตร แสดงให้เห็นว่า มีการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้อย่างมหาศาลในช่วงเวลาประมาณ 50 ปีที่ผ่านมา แนวทางการพัฒนาประเทศเป็นปัจจัยที่สำคัญ ในการกำหนดทิศทางการใช้ทรัพยากรธรรมชาติด้านต่างๆ รวมถึงทรัพยากรป่าไม้งานวิจัยของเจมส์ค็อก บีนทอง (2535) กล่าวถึงวิวัฒนาการของการบุกเบิกที่ดินทำกินในเขตป่า พบว่าอัตราการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ได้เพิ่มสูงขึ้นนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2504 เป็นช่วงที่เริ่มมีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1

รัฐบาลมีนโยบายเร่งสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านต่างๆ เช่น ถนน เขื่อน เป็นต้น ซึ่งเป็นตัวเร่งให้การลดลงของพื้นที่ป่าไม้ และการให้สัมปทานทำไม้ของรัฐบาลทำให้เกิดการแผ้วถางป่าโดยชาวบ้านเพิ่มมากขึ้น และในปี พ.ศ.2522 เป็นอีกช่วงหนึ่งที่มีการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ที่สูงมาก เนื่องจากประเทศไทยได้เร่งปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ การตัดไม้ การสร้างถนนเข้าไปในเขตป่าเพื่อความมั่นคง การนำชาวบ้านเข้าไปตั้งชุมชนในเขตป่า

ภาคเหนือเป็นภูมิภาคที่มีทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์มากที่สุดของประเทศไทย ข้อมูลของกรมป่าไม้ (2551) เมื่อปี พ.ศ.2504 ภาคเหนือมีพื้นที่ป่า 116,275 ตารางกิโลเมตร ในปี พ.ศ.2551 มีพื้นที่ป่าเหลือเพียง 95,154.34 ตารางกิโลเมตร ผลกระทบจากนโยบายการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ ที่ผ่านมา งานวิจัยของอานันท์ กาญจนพันธ์ และมิ่งสรรพ ขาวสะอาด (2538) ชี้ให้เห็นถึงนโยบายของรัฐ เช่น นโยบายการให้สัมปทานทำไม้ และนโยบายการส่งเสริมปลูกพืชเศรษฐกิจ สัมพันธ์กับการตั้งถิ่นฐานและการบุกเบิกพื้นที่ทำกินของชุมชน ในภาคเหนือตอนบนมาโดยตลอด

สอดคล้องกับเบญจพรหม เอกะสิงห์และคณะ (2540) ได้ศึกษาในเขตภาคเหนือตอนล่าง กล่าวถึงสาเหตุของการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ว่าเกิดจากการเพิ่มขึ้นของประชากร การทำไม้ การขยายตัวทางเศรษฐกิจและมาตรการต่างๆ ของรัฐ ได้แก่ โครงสร้างและบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์และยุทธวิธีปราบปรามคอมมิวนิสต์ โครงการปลูกป่า/หรือโครงการพัฒนาของรัฐที่กล่าวถึงเพิ่มเติม จากงานวิจัยของอานันท์และมิ่งสรรพ คือ เรื่องการขยายตัวของการลงทุนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวและบริการ

กฤษฎา บุญชัย (2545) กล่าวว่ารัฐบาลได้ออกประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 อันเป็นการรวบรวมกฎหมายที่ดินก่อนหน้านั้น แม้กฎหมายดังกล่าวจะไม่ได้รับรองสิทธิชุมชนต่อที่ดิน แต่ก็ได้มีการจำกัดการถือครองที่ดินไว้ชัดเจนว่าห้ามถือครองที่ดินเกิน 50 ไร่ และห้ามคนต่างด้าวถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน แต่ด้วยสภาพที่ชนชั้นนำต่างยึดกุมที่ดินไว้แน่นหนา ทำให้มาตรการเหล่านี้ไม่มีผลบังคับในเชิงปฏิบัติ จนรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ออกประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 19 เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2503 ยกเลิกการจำกัดการถือครองที่ดินเพื่อส่งเสริมให้เอกชนได้แสวงประโยชน์จากทรัพยากรส่งผลกระทบต่อการสูญเสียที่ดินของคนส่วนใหญ่ ก่อให้เกิดปัญหาการแย่งชิงที่ดินของรัฐและของเอกชน มีการละเมิดสิทธิในที่ดินของชุมชนและประชาชนซึ่งทำให้เกษตรกรรายย่อยและประชาชนทั่วไปต้องเผชิญกับปัญหาความไม่มั่นคงในที่ดินทำกิน และมีผลทำให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ นโยบายเร่งรัดออกโฉนดที่ดินและเอกสารสิทธิในที่ดินเพื่อสร้างหลักประกันให้บุคคลมีสิทธิในที่ดินอย่างมั่นคงโดยไม่มี การวางแผนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม การควบคุมการเก็งกำไรซื้อขายที่ดินและไม่มีมาตรการกระจายการถือครองที่ดิน จึงทำให้เกิดการกระจุกตัวการได้เอกสารสิทธิที่ดินสำหรับบุคคลที่เข้าถึงข้อมูลข่าวสารการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์และผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น

อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย เป็นพื้นที่ป่าแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งหนีไม่พ้นจากผลกระทบดังกล่าว ซึ่งทางราชการได้ประกาศให้เป็นอุทยานแห่งชาติ จัดลำดับเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 24 ของประเทศไทย มีรายละเอียดเกี่ยวกับการประกาศจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ ดังนี้

1) ประกาศจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติครั้งแรก โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 98 ตอนที่ 57 ลงวันที่ 14 เมษายน พ.ศ.2524 ครอบคลุมบริเวณป่าดอยสุเทพในท้องที่ ตำบลโป่งแยง ตำบลแม่แรม ตำบลคอนแก้ว อำเภอแม่ริม ตำบลบ้านปาง ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง และตำบลช้างเผือก ตำบลสุเทพ ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ประมาณ 162.50 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 100,662.50 ไร่ ซึ่งพื้นที่ป่าดอยสุเทพ-ปุย แต่เดิมก่อนที่จะประกาศจัดตั้งให้เป็นอุทยานชาตินั้น ทางรัฐบาลได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็น

เขตหวงห้ามที่ดิน ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ.2478 โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 28 เล่มที่ 66 ลงวันที่ 17 พฤษภาคม 2492 และป่าสงวนแห่งชาติป่าแมริมตามกฎกระทรวงฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2507) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 81 ตอนที่ 124 ลงวันที่ 31 ธันวาคม 2507 และป่าสงวนแห่งชาติพิเศษ ป่าดอยสุเทพ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 25 (พ.ศ. 2507) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 81 ตอนที่ 121 ลงวันที่ 31 ธันวาคม 2507

2) ต่อมาพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ได้ประกาศขยายในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 99 ตอนที่ 137 ลงวันที่ 26 กันยายน 2525 โดยมีพื้นที่เพิ่มขึ้นอีก 100 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 62,500 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง และตำบลแม่แรม ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 262.50 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 163,162.50 ไร่ มีพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน ครอบคลุมทั้งหมด 4 อำเภอ ซึ่งมีชุมชนและชาวบ้านที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ จำนวน 11 หมู่บ้าน และบริเวณรอบแนวเขต จำนวน 49 หมู่บ้าน

การประกาศให้ป่าดอยสุเทพในท้องที่อำเภอแมริม อำเภอหางดง และอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอุทยานแห่งชาติ ซึ่งเดิมเป็นเขตหวงห้ามที่ดินและป่าสงวนแห่งชาตินั้น การถือครองที่ดินของราษฎรส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน ถึงแม้จะมีราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเป็นจำนวนมากก็ตาม ซึ่งส่วนใหญ่ได้เข้ามาอาศัยและทำกินภายหลังการประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2512 มีการจัดโครงการเร่งรัดจัดที่ดินให้ราษฎรที่ไม่มีที่ทำกินและบุกรุกเข้าไปทำกินในพื้นที่หวงห้ามของกระทรวงมหาดไทย ปรากฏว่ามีประชาชนยื่นคำร้องรวม 417 ราย โดยมี 140 ราย เป็นราษฎรที่อาศัยอยู่ก่อนกำหนดให้ป่าดอยสุเทพเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ส่วนอีก 277 ราย เป็นผู้บุกรุกเข้าไปหลังการประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติพิเศษ ในเรื่องดังกล่าวนี้คณะอนุกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติขณะนั้นได้มีมติในวันที่ 9 มกราคม 2516 ให้ผู้บุกรุกที่อยู่อาศัยอยู่ทั้งก่อนหลังกำหนดเป็นป่าสงวนแห่งชาติออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติทั้งหมด ซึ่งขัดกับมติของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2510 อย่างไรก็ตามขณะนั้นเกิดความผันผวนทางการเมืองจนได้มีคำสั่งของนายกรัฐมนตรี (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช) เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2518 ให้ผู้บุกรุกอยู่อาศัยทำกินต่อไปในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติได้โดยมิให้ขยายพื้นที่ ให้เจ้าหน้าที่ปล่อยราษฎรที่บุกรุกและถูกจับกุมขณะนั้นเสีย ด้วยคำสั่งดังกล่าวทำให้ราษฎรที่บุกรุกอาศัยทำกินในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดอยสุเทพเกิดความไม่เกรงกลัวกฎหมาย ต่างพากันตั้งตัวขยายพื้นที่บุกรุกกันมากขึ้น เจ้าหน้าที่ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเรียบร้อยเพราะเป็นช่วงเวลาที่มวลชนอยู่เหนือกฎหมาย แต่ยังไม่มีการตรวจสอบว่าราษฎรที่อยู่อาศัยและทำกินก่อนการประกาศเขตหวงห้ามที่ดินตามพระราชกฤษฎีกา พ.ศ.2492 มีจำนวนเท่าใด

จากข้อมูลของอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย มีผู้ที่ถือครองที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และยื่นคำขอออกโฉนดที่ดิน รวมถึงผู้ที่มีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ดิน (น.ส.3 น.ส.3ก) และโฉนดที่ดินที่ยื่นคำร้องขอดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน เช่น ขอรังวัดสอบเขตที่ดิน ขอรังรังวัด แบ่งแยกกรรมสิทธิ์ในที่ดินหรืออื่นๆ ตั้งแต่ปีพ.ศ.2551 ถึงปีพ.ศ.2553 ท้องที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ และอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 20 ราย

เนื่องจากชุมชนที่อยู่ในพื้นที่และบริเวณโดยรอบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่อยู่ใกล้เมือง มีความแตกต่างจากชุมชนที่อยู่ในพื้นที่และบริเวณโดยรอบป่าอนุรักษ์ที่อยู่ห่างไกลจากพื้นที่เมือง และมีความน่าสนใจ คือ เป็นชุมชนที่มีการเดินทางติดต่อกับพื้นที่เมืองและมีความสัมพันธ์กับพื้นที่เมืองมาก ทำให้ราคาที่ดินมีราคาสูงกว่าที่อื่น ทำให้มีโอกาสและทางเลือกในการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรมากขึ้น การซื้อขายที่ดินเปลี่ยนผู้ครอบครองที่ดินจากชาวบ้านไปเป็นของนายทุนหรือบุคคลภายนอก นำไปสู่การบุกรุกถือครองที่ดินในพื้นที่ป่าได้ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ซึ่งเป็นอุทยานแห่งชาติเพียงแห่งเดียวในประเทศไทยที่อยู่ใกล้ชุมชนเมืองมากที่สุด (สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย, 2540) อีกทั้งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ มีทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในขณะที่เดียวกันความต้องการในการถือครองที่ดินในเขตอุทยานฯ และบริเวณโดยรอบมีมากขึ้น โดยเฉพาะในท้องที่อำเภอเมืองเชียงใหม่และอำเภอหางดง อีกทั้งผู้ศึกษาได้ปฏิบัติงานในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ทำให้มีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง จิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของผู้ถือครองที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ผลจากการศึกษาในครั้งนี้จะช่วยสร้างความเข้าใจในเรื่อง ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินของผู้ถือครองที่ดิน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของผู้ถือครองที่ดิน และจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของผู้ถือครองที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ความเข้าใจดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินของผู้ถือครองที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของผู้ถือครองที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย
3. เพื่อศึกษาจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของผู้ถือครองที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของผู้ถือครองที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ในท้องที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ และอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาตั้งแต่ปีพ.ศ.2551 จนถึงปีพ.ศ.2553 โดยกำหนดขอบเขตในการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตของเนื้อหาในการวิจัยเป็นการศึกษาวิจัยเรื่อง จิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของผู้ถือครองที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย โดยมีขอบเขตเนื้อหาการวิจัยครอบคลุมในประเด็น ดังนี้

- 1) ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบันของผู้ถือครองที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย
- 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของผู้ถือครองที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ประกอบด้วย การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การรับรู้ถึงสิทธิหน้าที่ในทรัพยากรธรรมชาติ ค่านิยมที่มีต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- 3) จิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของผู้ถือครองที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ความตระหนักถึงความสำคัญของหน้าที่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และแนวโน้มที่จะมีส่วนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

การคัดเลือกพื้นที่ศึกษาครั้งนี้ จะดำเนินการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ในเขตท้องที่อำเภอเมืองเชียงใหม่และอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นอุทยานแห่งชาติที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และอยู่ใกล้เมืองมากที่สุด อีกทั้งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ มีทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของจังหวัดเชียงใหม่ ในขณะที่เดียวกันความต้องการในการถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย และบริเวณโดยรอบมีมากขึ้น โดยเฉพาะในเขตท้องที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ และอำเภอหางดง ซึ่งมีชุมชนและชาวบ้าน ได้อยู่อาศัยในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จำนวน 6 หมู่บ้าน และบริเวณโดยรอบแนวเขต จำนวน 21 หมู่บ้าน

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้ถือครองที่ดิน หมายถึง บุคคลทั่วไป และนิติบุคคล เช่น บริษัทห้างร้านเอกชน วัด และโรงเรียน เป็นต้น

การถือครองที่ดิน หมายถึง การที่ผู้ถือครองที่ดินเข้าไปครอบครองที่ดินโดยมีเอกสารแสดงสิทธิในที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ประกอบด้วย โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3) และแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1)

ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน หมายถึง การทำประโยชน์ในที่ดินของผู้ถือครองที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย เช่น ทำเกษตรกรรม ที่อยู่อาศัย และที่ดินเปล่าไม่ทำประโยชน์ เป็นต้น

จิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของผู้ถือครองที่ดิน หมายถึง ผู้ถือครองที่ดินมีการรับรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีความตระหนักถึงความสำคัญของหน้าที่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และมีแนวโน้มที่จะมีส่วนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ในการปกป้องดูแลรักษา การใช้ประโยชน์ และการป้องกันปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

การรับรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง การที่ผู้ถือครองที่ดินได้รับทราบ และรู้ถึงการดำเนินกรรมต่างๆในการปกป้องดูแลรักษา การใช้ประโยชน์ และการป้องกันปัญหาด้านทรัพยากร ธรรมชาติในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ความตระหนักถึงความสำคัญของหน้าที่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง การที่ผู้ถือครองที่ดินให้ความสำคัญอย่างจริงจังในหน้าที่ที่จะดูแลรักษา การใช้ประโยชน์ และการป้องกันปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

แนวโน้มที่จะมีส่วนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง การที่ผู้ถือครองที่ดินพร้อมที่จะปฏิบัติหรือการมีส่วนร่วมในการปกป้องดูแลรักษา การใช้ประโยชน์ และการป้องกันปัญหาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย ระดับการศึกษา ที่อยู่อาศัยดั้งเดิม และสถานภาพทางสังคม ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ประกอบด้วย การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การรับรู้ถึงสิทธิหน้าที่ในทรัพยากรธรรมชาติ ค่านิยมต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง ประเภทของสื่อในการรับข้อมูลข่าวสาร ความถี่ในการรับข้อมูลสาร ช่องทางช่วยตัดสินใจในการใช้ประโยชน์ในที่ดิน และอิทธิพลของสื่อที่ทำให้ผู้ถือครองที่ดินสนใจที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย

การรับรู้ถึงสิทธิหน้าที่ในทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง การที่ผู้ถือครองที่ดินรู้และเข้าใจในสิทธิหน้าที่ในทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 และพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2504 กำหนด

ค่านิยมต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง การแสดงออกของผู้ที่ถือครองที่ดิน ในด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และด้านกิจกรรมการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย

ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และความรู้เกี่ยวกับการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย